

Brussel, 26 april 2013

Persbericht

Goedkeuring van de hervorming van de Raad van State : de efficiëntie verbeteren van de administratieve justitie ten voordele van iedereen

---

Vicepremier, minister van Binnenlandse Zaken en Gelijke Kansen, Joëlle Milquet, verheugt zich over de goedkeuring vandaag door de Ministerraad van het voorontwerp van wet met betrekking tot de hervorming van de bevoegdheid, de procedure en de organisatie van de Raad van State.

De doelstelling centraal in de hervorming is de toegang tot de Raad van State faciliteren wanneer een dergelijk rechtsmiddel noodzakelijk blijkt om de belangen te beschermen van de rechtzoekende, en dat met zoveel mogelijk respect voor de eerste opdrachten van de instelling.

1. Inleiding

Recent kwam een aantal zaken in de actualiteit, waaruit bleek dat de annulatiearresten konden beschouwd worden als inadequaat, zowel door de rechtzoekende alsook door de overheden, ofwel door beide. Naar aanleiding daarvan zijn stemmen opgegaan om aan de hoogste administratieve, rechterlijke bevoegdheid van het land, meer aangepaste instrumenten aan te reiken om te voldoen aan de legitieme verwachtingen van zowel de rechtzoekende als aan de overheden.

De rol van de Raad van State is geschillen op te lossen. Toch verdiende haar controle op de wettelijkheid het om verfijnd, genuanceerd te worden, wat tot nu toe niet aanvaard wordt. Ook annuleringen die het gevolg zijn het respect voor een formalisme moeten ook vermeden worden.

Het is in die context dat het regeerakkoord van 1 december 2011, enerzijds bepaalt dat « *Artikel 144 van de Grondwet zal worden aangepast om er in te Bekrachten, dat de Raad van State en federale administratieve rechtbanken waarvoor dit relevant is, zich ook over de privaatrechtelijke gevolgen van een vernietiging kunnen uitspreken* » en, anderzijds, « *om beter aan de concrete bekommernissen te beantwoorden, zal de regering, in het belang van de rechtzoekende en de bestuurlijke overheden, in samenwerking*

met de Raad van State, voorstellen die de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State verbeteren en goedkeuren”.

Het voorontwerp voorgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken buigt zich over het tweede luik van het regeerakkoord en wil het recht door deze instelling gesproken efficiënter maken, ten voordele van iedereen.

De goedgekeurde maatregelen concentreren zich rond drie assen:

- Maatregelen ten voordele van de rechtzoekende,
- De andere ten voordele van de administratie actie,
- En tot slot de maatregelen die het interne beheer van de Raad van State verbeteren

Alles met het oog op een betere administratieve justitie.

Dit voorontwerp van wet is het resultaat van een delicaat compromis tussen de talloze vragen en noden. De Raad van State is samengesteld uit de afdelingen wetgeving en de afdeling geschillen, waarbij elk van hen geconfronteerd worden met hun eigen mogelijkheden. Ze omvat twee korpsen van magistraten, de staatsraden en de auditeurs, vanwaar de uiteenlopende aard van het werk. Het gaat om een federale instantie met twee taalrollen, Nederlands en Frans. Het is, misschien in de eerste plaats, een rechtscollege dat, naast zijn eigen noden, in de eerste plaats bedoeld is om recht te spreken – een recht dat de rechtzoekende altijd tegenover het openbaar gezag zal plaatsnemen.

De subtiliteit van het huidige akkoord is om, zo goed als mogelijk, en in de moeilijke budgettaire context, de noden van elkeen te beantwoorden.

2. De inhoud van de hervorming van de Raad van State

A- Voor de rechtzoekende

De procedure en de voorwaarden van het **kort geding**, waarin de Raad van State een uitspraak doet over een vraag tot schorsing en een voorlopige oplossing biedt voor een beroep, is duidelijk verbeterd. Voortaan kan een dergelijke vraag ingeleid worden op elk moment van de procedure, zodra een urgentie optreedt die een voorlopige beslissing van de hoogste jurisdictie verantwoordt. De huidige voorwaarden (bewijs van een risico op een moeilijk te herstellen ernstig nadeel) die als formalistisch worden aangevoeld en soms onzeker zijn dus opgeheven, net zoals de formele voorwaarde van de inleiding van een beroep binnen een vervalddag van zestig dagen.

In dezelfde zin zijn ook de **voorwaarden voor het optreden van rechtspersonen** versoepeld. Net zoals bij de hoven en rechtbanken, zal de gewone tussenkomst van een advocaat volstaan, zonder dat ze de beslissing om in rechte te treden, moeten bewijzen.

De **toegang tot bemiddeling**, een alternatieve manier om conflicten op te lossen, wordt duidelijk aangemoedigd door het beter afstemmen van deze procedure en degene die vandaag van toepassing is bij de Hoge Rechtscollege.

Voortaan zal de verjaringstermijn om naar de Raad van State te gaan, geschorst worden gedurende vier maand te beginnen van het ogenblik waarop de klacht wordt ingediend. De bemiddelaar zal eveneens zijn bemiddeling kunnen voortzetten, terwijl een beroep hangende is voor de Raad van State. Die bepalingen bevorderen de dialoog tussen de partijen en verminderen het risico op een beroep, doordat ze een minnelijke schikking bevorderen.

Net zoals bij de hoven en rechtbanken, is de **verhaalbaarheid van de honoraria** van de advocaten ook ingesteld, waarbij de partij die in het gelijk wordt gesteld bij de Raad van State een deel van de advocatenkosten. De bedragen zullen moeten bepaald worden in samenspraak met de balies. Maar men kan al stellen dat het ontradend effect van de advocatenkosten, meer bepaald voor de minder begoede rechtzoekenden, nu zal verminderd worden. We moeten ook verduidelijken, dat de verhaalbaarheid een ontradend instrument is tegen het dilatoir of fantaisistisch beroep dat de Raad van State hindert en dat de handelingen van de overheden nodeloos bemoeilijkt. Dit selectieve instrument zal het mogelijk maken om het indienen van ernstige zaken aan te moedigen, en om het fantaisistische beroep te ontraden. In die zin is de maatregel in het voordeel van zowel de overheden als de rechtzoekende.

Het **regime van de dwangsom** zal ook verbeterd worden. Dit regime maakt het mogelijk om zich af te zetten tegen een overheid die zich verzet tegen de uitvoering van de arresten van de Raad van State, wat in onze Rechtsstaat onaanvaardbaar is. Niet alleen zal de macht van de Raad van State in dat geval versterkt worden, maar het financiële resultaat van de veroordeling tot een dwangsom zal, voor de helft aan de verzoekende partij worden toegekend, die de slechte uitvoering van een arrest dat in haar voordeel was heeft moeten ondergaan.

Tot slot, de uitbreiding van de **bevoegdheid tot hervorming** van de Raad van State, in het contentieux van de administratieve boetes heeft het voordeel, op de bevoegdheid tot nietigverklaring, te voorkomen dat er gependeld moet worden tussen de Raad van State en de overheden : voortaan zal de beslissing van het rechtscollege, dat gevat is door een beroep, die van de administratie kunnen vervangen, in plaats van ze gewoon nietig te verklaren en ze terug te sturen naar de administratie.

B- Voor de administratieve handeling

Vanuit het standpunt van de administratieve handeling, ook al is de controle door de Raad van State op de overheden onontbeerlijk en met klem herbevestigd door de minister van Binnenlandse Zaken, zijn er gevallen waar **de doodgewone nietigverklaring een veel te zwaar middel** blijkt, ten opzichte van de onregelmatigheden die zich voordoen. Dit instrument is dus **verfijnd**. De Raad van State beschikt daarmee nu over alternatieven en dus over meer soepelheid in de uitoefening van haar controle.

Deze maatregelen moeten niettemin altijd begeleid worden van garanties voor de rechtzoekende, voor wat betreft het respect voor het recht van de verdediging. De Raad van State staat op dezelfde afstand van de rechtzoekende

en de administratie. De diversificatie van haar instrumenten doet niets af aan haar onafhankelijkheid noch aan haar objectiviteit.

Vier grote maatregelen ondersteunen deze nieuwe flexibiliteit:

- De invoering van het belang bij het middel,
- De administratieve lus,
- De aanwijzingen in het arrest,
- En de mogelijkheid om de terugwerkende kracht van een annulatiearrest te moduleren.

De voorbeelden van buurlanden waren een inspiratiebron voor meerdere van deze maatregelen.

Zo werkte, voor het begin van de procedure, een recente rechtspraak van de algemene vergadering van de Raad van State van Frankrijk als inspiratiebron, om wettelijk de **notie van het belang bij het middel** in te voeren. Concreet zullen de onregelmatigheden niet meer kunnen aangevoerd worden indien ze effectief de aangevochten beslissingen beïnvloeden. De Raad van State zal dus in de toekomst niet meer de middelen die gebaseerd zijn op de zuiver formalistische onregelmatigheden moeten bekijken, die geen echt belang hebben voor de rechtzoekende.

De **administratieve lus** op haar beurt is afkomstig uit Nederland en zelfs uit Vlaanderen, waar ze voor kort is ingevoerd. Deze lus moet het aan de overheden toelaten om een kleine onwettigheid te herstellen, onder de controle van de Raad van State. Zo zal de finale beslissing onderworpen zijn geweest aan een tegensprekelijk debat en gevalideerd zijn door een rechter, in die zin dat deze beslissing onttrokken zal worden aan een repetitief beroep. Onder kleine onregelmatigheden verstaan we deze die aan het eind van de administratieve procedure opduiken en die, opnieuw, geen invloed hebben gehad op de zin van de beslissing. De lus zal het mogelijk maken om daar gemakkelijker aan te remediëren.

Het nieuwe systeem van de **aanwijzingen in de annulatiearresten van de Raad van State** vindt, wat dit betreft, een verre oorsprong in de "section des études et du rapport" (afdeling onderzoeken en verslag) van de Raad van State in Frankrijk die meer bepaald als opdracht heeft, de overheden te helpen om de nietig verklaarde beslissingen over te doen, overeenkomstig het gezag van gewijsde van de annulatiearresten. Zonder over te gaan tot het oprichten van deze nieuwe afdeling bij de Raad van State van België, is het doel er niet ver van verwijderd. Deze stap is pedagogisch en moet, ook hier, toelaten om een repetitief beroep te voorkomen, waarbij het principe van wettelijkheid wordt behouden. Wanneer een partij ernaar vraagt, zal de Raad van State in haar arrest moeten verduidelijken hoe aan de weerhouden onregelmatigheid wordt geredieerd.

Tenslotte is de **mogelijkheid om de terugwerkende kracht van een annulatiearrest te moduleren** tot nu toe beperkt tot enkele reglementen. Het is voorzien om die uit te breiden tot individuele handelingen, wanneer uitzonderlijke omstandigheden dat verantwoorden. De annulatie werkt met terugwerkende kracht, die soms meerdere jaren kan beslaan. Soms kan dit gepaard gaan met praktische problemen die in bepaalde gevallen onoverkomelijk

zijn. Om die reden zal de Raad van State in de toekomst, na een tegensprekelijk debat, moeten oordelen, dat deze terugwerkende kracht moet gemoduleerd worden in functie van de omstandigheden eigen aan de zaak. In tegenstelling tot wat sommigen vinden, beogen deze verschillende maatregelen niet om van de Raad van State een soort steun van de administratie te maken. Ze hebben als enige doel de efficiëntie te verhogen van de administratieve justitie, terwijl ze ook het respect voor het tegengestelde debat strikt garanderen.

C- Op het vlak van het intern beheer

Het derde luik omvat maatregelen met het oog op de **vereenvoudiging van de organisatie van de Raad van State zelf**. Ze zijn minder talrijk nu dan bij het begin, het accent moest gelegd worden op de verbetering van de procedure. Het doel is evenwel om bepaalde praktijken te herzien om aan de magistraten toe te laten, zich meer te concentreren op hun dossiers en dus sneller kunnen beslissen over geschillen.

Zo zal het **evaluatiestelsel** van de ambtsdragers gemoderniseerd worden. Terzelfder tijd zullen de verschillende activiteitsverslagen, om redenen van vereenvoudiging en administratieve transparantie, gegroepeerd worden in één enkel **jaarverslag**.

Tot slot zal de toegang tot de functie van staatsraad **uitgebreid worden tot ervaren advocaten**, het systeem van de benoeming van de korpschefs van het auditoraat en de organisatie van dit korps zijn gewijzigd en de toegang tot de functie van griffier is geobjectiveerd.

Voor bijkomende info :

Ingrid Van Daele (0470 32 02 62) (NL)

Emilie Rossion (0473 13 97 58) (FR)